

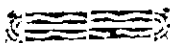

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szeredán 14. Januáriusban 1789.

Tsak rövideden mindent egymás után.

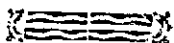
A' rend-kivül való hideg ugyan már Bétsben
szüint valamit, noha azon nagy haj-porozott
üflökös tsillag, mellyet a' természeti dolgokra vigyá-
zó Ég-visgálók 2 hónapok alatt várnak — melyről
azt mondják, hogy már a' *Svéd* határ-széleken lát-
ható — mellyet okának tartanak ezen közönséges
Europai rend-kivül való hidegek — melly most a'
Törököktől és a' vér-ontásból származható Pefstis el-
len meg-hálálhatóan munkája a' bölts Termézet-
nek, még meg-nem jelent; de szüntelen havaz, no-

ha már-is annyi hó hever az itt körül lévő Tarte mányokban a' földön, hogy ha Tavaszszal hirtelen talál meg-indulni, a' Duna, Tisza, Szomos, Maros Nyárád, Kükülö, Ölt, Fekete-ügy mellyékiek — de kivált a' *Tsaló* — és *Rába* közbéliek hallal fogják enni a' kenyeret, nem kenyérral a' halat.

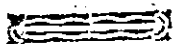
A' hadakozásnak és a' békeféségnek mérő Serpenyöje olly formálog áll, hogy arról tsak *Mártzius* fog ítéletet tenni: Békeféség lesz-e, vagy háború. — Mert noha a' békeféséget munkálódó Kurirok minden Europai Udvaroktól és Udvarokhoz útban vagnak, és a' Helytartó-Követek' ajtója-gilintsét egymásnak adják-is — de a' környül-állások még-is a' közönséges háborúra egyenes ujjal mütötnak — és a' kivánt egészségben lévő Feldmarfal Báró *Laudon-ról* sokon azt hiszik, hogy minden órán a' Táborhoz mégyen. Az élés-házok mindenütt 3 ezrtendei eleséggel rakatnak. — A' Rékluták ezen szörnyü hidegekben-is Sergefől hozattatnak bé Bétsbe — a' F. Udvar pedig a' múlt napokban következendő rendelést teve közönségesé: „

„Hogy azok a' F. Ts. K. Birodalmokban lévő Lakások, kiknek u'sorázó töke-pénzek vagnon, nagyobb és bizonyosabb U'sorát nyerhefsenek, kegyelmesen el-végezte ő Felsege, hogy a' minden Birodalmaiban ki-nyitott *Státus* vagy F. Udvari hitelező Cafsákba a' jelen-való hónapnak 1-ső napjától fogva 8 eztevdökig, u. m. az 1796-dik ezrtendöben eszendő Decembar utolsó napjáig, [ki ki a' maga töke-pénzét 100-tól 5 u'sorára bé-teheti; de ezen 8 ezrtendök alatt azt onnan ki-nem veheti, hanem ez

az idő el-telvé, fél esztendei előre való jelentés után ki-ki minden fogyotkozás nélkül pénzéhez juthat, mellyről előre már tsalhatatlan kötelező irást vehet ki-ki magához — a' mi Hazánkbeliek Budán a' hitelező *Cassánál*, a' több Országbeliek pedig Bétsben 's másut. Béts 1. Jan. 1789. — Ezt értik az Erd. Olvasók, nem szükség hát mondanunk — békefégnék-é vagy háborúnak a' jele?

Csernovitz 31-dik Dec. Kedves Barátom! „Miképpen edgyezzenek egymással, a' fegyver halgatás, mellyel minden Leveleid tellyesek, azokkal a' minden napi tsatázásokkal, mellyek a' Törökök és a' mi Húszáraink között Moldovában *Husz* nevű Helységnél elő adják magokat? — nem tudom; elég az, hogy utolsó igaz. A' falunknak ritkaságok miatt fekszenek az itten lévő 2 Húszár Regimentek 5 mért-földnyi szélefségű helyen; a' Lármafák az egész Téli-fzállás helyén fel-vagynak állitva. Az ide való élés-ház, mellyben a' jelen-való időben 300-ezer Tonna Liszt kézzen áll, még parantsolatot vett, hogy három egész esztendőre való provisióra légyen gondja. — A' Török *Raja* — vagy *Khotzim* Vidéke egy Hadi-Tanátstól ki-adatott rendelés-szerint éppen abban az igazgatás' formájában hagyatott-meg, mellyben a' Török uralkodás alatt vala, úgy hogy még ez ideig semmi ujítás bé-nem vitelődött. A' *Lembergi Medicum Collegium* egészfszen el-bomlott, és a' Professzorok kenyér-nélkül maradtanak. — A' *Confederátzióról* semmi bizonyos még eddig Világ eleibe nem jött — 7-tes napja, hogy bizonyos dolgok' végett *Kaminiek Podoltzhiban* Generál *Vitt* lá-

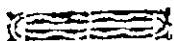
toztatásához szereztem vala, de leg-kisebbséget sem vehettem az egész Városban észre, hogy az olly igen ki-hirdetett Confederátziónak részsz. fundamantumot vetni láttatnék. — A' Muszkák *Jafsi* Körül Téli-szállásjokban halgatnak, és a' *Merkuriustól* tanult kézi mesterségeket olly különös mesterséggel és serénységgel gyakorolják, hogy nem bátorságosok a' Viselős 'Sidó Afzszonyok gyümölcseknél Méhékből; történhető ki-lopások iránt. — A' Gallitziai és Lodomeriai föld-mérés, *Stájer-Régulirungs* Aktákat meg-visgálván, olly hibásnak találák, hogy azoknak meg-jóbitások a' leg-könnyebb *Calculus*-szerint 20-ezer r. for. fog kerülni.

Az *Ukrániai* Orosz Tábort vezérlő fő *Rowdnzovról* a' Pétersburgi Udvari Ujság-Levélből ezt a' bizonyos Tudósítást olvassuk — „ hogy a' *Rebova Magila* körül vólt Törökök és Tatárok ezen Orosz Seregnek mozgásától izörnyen meg-rettenvén, olly hirtelen szaladáshoz kezdettének, hogy az Orosz könnyü Lovas Seregek bé-nem érhatték. Egy *Sziverfz* nevü Oberster mindazonáltal, ki a' könnyü Lovásokkal a' *Prútnak* túlsó partjain nyomúl vala az ellenség után, meg-érti a' fogságba esett Tatároktól, hogy Szültán *Száb Gérey Rudful-Kofula* nevü faluban, a' szaladó Népnél bé-fedezésére, hátra-maradott volna; melyre nézve erre üte, és ezeket ugy szélelzték, hogy 72 Tatárok a' tsatá-piatzon maradának. Ezen ellenségnek el szélelztésével, egy-néhány napok alatt kemény hidegek levének, és így a' *Románzov* Tábora is akkor telelő-szállásról gondolkodék. Ezek az ellenséges Seregek már most megint

gint öfzve-verték magokat, és ezek léfznek talám azok, kikről az a' hir, hogy *Románzon* az ő alatta lévő Generáljaival ujjonon ugy körül fogta őket, hogy femmi-felé nem mozdulhatnak — a' mint ez-ö előtt költ Levelünkben irtuk és igértük vala, hogy 14 napok alatt ezekről bizonyos hirt hallunk.

Az Alexandriából jött Tudósítálok-fzerint, ezen a' Környékeken olly nagy mértékben uralkodik a' belső zenebona, hogy a' Portának mostani állapotjáról igen kevés jót lehet reményleni — nagyon meg-rettent egész Konftántzinápoly — az egész Török Birodalomban mindenek kéntelenítettnek. Tavafzra fegyvert fogni.

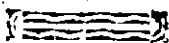
Spanyolorfzág. „ A' maga 29 efsztendők alatt dicsőségesen folytatott uralkodását a' minap bé-végzett Spanyol Király, ki 1716-ban, Jan. 20-dikán született vala, nagy érzékenységet okozott a' Nemzet előtt a' maga halálával. Sok volna ezen örök-kévalóságban lévő Felsőgről mit írni; de ezt más időre halasztván, e' kevésből-is lokat által-lehet látni: „ *Madridban* a' napokban, a' Kormányazó-fzéknek parantsolatjára; nyomtatásban jöve-ki az egész Spanyol Birodalomban lévő Népnek száma, az ujj számlálás-fzerint — Mely-fzerint ezen Birodalomban 10 millió 409,879 Lelkek vagynak, következésképpen 1758-tól fogva 1 millió 108,151-el szaporodtának. Ezen időtől fogva 2289 faluk épültenek Templommal és Plébániával edgyütt — noha azöltától fogva 8341 Világi Papokkal — 13237 más Papi-fzolgálatot tévökkel, 7938 Szerzetefekkel — és 3106 Apátzákkal kevesítettett ezen Birodalom; a' fenn

fenn említett ujjonon Madridban ki-adott számvétés-szerint.

Posony. Kárdinális Gróf *Bathányi József* Ur *Eminentziája* 3000 forintokat osztá-ki nem régiben a' meg-szükkült szegények között, kik ezen kemén hideg Télben igen számofok. Hertzeg *Gra'salkovits* pedig 300-at; egy százat a' *Lutheránus* szűkölködő számára, 200-at pedig a' R. Katholikuskóra áldozat. — Itten a' Magyar-utlzában lakó (*Pek*) Kenyészütő hoz vala nem régiben egy szekér lisztet zsákokban a' Város-felé; ugyan azon útan jönnek vala egynéhány katonák *Posony*-felé; kik a' rend-kiváló szél, hideg és hó miatt annyira el-állottan vala, hogy már tovább nem jöhettek — és kétség kívül itt-is vesztenek volna — le-hánnya a' Kenyészütő lisztes zsákjait szekeréről, fel-vélzi a' katonákat és sérelem nélkül hozá-bé a' Városba őket; de a' lisztnél nem hagyhatván senkit, az alatt egy zsákkal el-melittének belölle.

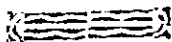
Apró jegyzések. Az az Orosz Kurir, ki az örvendetes *recepissét* hozta vala *Otzakoból*, nem csak a' Követhöz *H. Gallitzin*hoz, hanem ő Felségéhez a' Császárhoz-is egy Levelet hozott vala; kinek ő Felsége a' már jelentett gyűrűn kívül 1000 aranyokat-is ajándékoza, a' mint értük. — Az Orosz Tábor csak az ugy-nevezett fejer Orosz-országban 80-ezer Rékútákat gyűjt öszve, és más-felől *Norogrod* körül megint 40-ezer gyülekezik öszve, és minden felé irtózatot készületeket téznek. *H. Potemkin* Pétersburgba váratik. *Románzov*nak a' Moldovában és Krimiában lévő minden *Sergek*' fő igazgatása által.

tal-adattatottnak mondatik. H. *Nafzszau Oszakovi* fő Kormányozóvá tétetett. — A' különös Levelekből úgy értjük, hogy a' Lengyel' Ukrániában a' Párafz-tok belső-zenebonát támofztattanak a' földes Urak ellen, kik az Ország-gyülésében a' Mufzkák ellen szóllottanak — melynek okának tefzik az Orosz *Popákok*, minthogy itt a' Nép többnyire nem edgyesült - *Görög* Vallású, és a' Popák efféle dolgokat máskor-is tselekedtenek. — A' Prufzszus Lovas Sergek szaporittatnak és tsatázó lábra állittatnak. A' Berlieni leg-ujjabb Levelek-fzerint 12-ezer darab lovat vásárlott a' Prufzszus Király *Dániában*, a' Királynak és az Ország Kormányozó-fzékének engedelmével — *Dán* és *Svéd*-országokban majd minden alkalmos hazafi fegyvert fog. — Minthogy már az idő egy keveset engedett, Bétsben-is a' Tábori-fzekerék között nagy mozgált tapafzतालunk. — Horvátországból *Körös* - *Vármegyéből* írják, hogy út 50-rész-fzerint 12 — rész-fzerint 18 fontú gollyó bifos ágyukat költeztettenek kereszfűl, mellyet a' Horvátok a' békefségnek nem igen nagy jelének gondolnak. — — Mióltától fogva *Konftántzinápoly* az Oroszokhoz jó széllel tsak 48 órányi járó föld, az az Oszakovt meg-vették, azólta mindenek más hangon befzéllenek, és mások a' kézfűletek-is.

Elegyes Tudófsítáfsok.

Prágában nem régiben egy 81 efsztendős fiatal legény Feleségül véfszen magának edgy 19 efsztendős Leánykát — meg-lefszfz a' *Lakadom*, és 14 napra meg-halván a' férfi, 70 egynéhány ezernyi forintot érő vagyonnyába örökösnek tefzi az ifjú *Menyetskét*.

két. A' meg-hólnak atyafiai ugyan már most *testálnak* a' Testamentum ellen; de az Ijű a'zszon azzal áll elé, hogy ő a' meg-hólt férjétől viselő következőképpen a' maradéké a' maradék — *Protestátiora* indittat *Per* ezen feleletre meg-állott és várják a' dolognak ki-menetelét.

Nem régiben Bétsben magához hivat egy Iden Kereskedő egy Arany-művesi, és sok drága portékákat meg-alkudván tőle, mind különbb-külömbb-féle aranyokkal ki-fizeti. Elmegy az aranyműves haza, és ujra számlálja mind a' pénzt, mint az el-adott portékát: hány lóth s. t. 's ugy találja, hogy a' Kereskedő 48 r. forintokkal többet fizetett légyen, mint a' mint vásárlott — Ujra fel-számlálja 's megint ugy találván, észre-vevzi a' Kereskedőnél hol hibáztanak vala a' számvetésben — magához vevzi a' 48 forintot, és el-megy vissza más nap a' Kereskedőhöz, hogy néki vissza-adja. Bé-megy a' Bóltjába 's így szólítja-meg: „Uram! gondolodé, hogy mi tegnap 48 forintokba hibáztunk a' számvetés-kor? Már — felel a' másik — mi tegnap számot vetettünk, én az Urat *riktig* ki-fizettem, rajtolt nints semmi keresete — 's ha hibáztunk; miért nem jelentette tegnap magát, már én most egy pénzt sem fizetek. Ugyde, mond az arany-műves, hát ha az Ur fizetett nékem 48 forintal többet? mit gondol az Ur? ah lehetetlen! én nem most tanulom előbb a' számvetést! Erre krétát kér az arany-műves és meg-mutatja a' Kereskedőnek — lád Uram ebbe a' (o) nullába hibáztunk tegnap — a' 48 forint, mellyel többet fizettél itt van; azért hoztom, hogy néked vissza adjam; de etzembe juttatád, hogy a' ki hibázik annak még az nap kellett a' hiba után járni — Te pedig tegnap nem jelentetted magadat nálom. *Adieu!* 's ezzel a' 48 forintot vissza-vivé.

(Egy árkos Musával és Tudófitással.)